

Laki

kulutuspalvelujen turvallisuudesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kulutuspalveluihin. *Kulutuspalvelulla* tarkoitetaan sellaista palvelua, joka on tarkoitettu käytettäväksi tai jota olennaisessa määrin käytetään yksityiseen tai siihen rinnastettavaan kulutukseen.

Tämän lain säännöksiä sovellettaessa *palveluntarjoajalla* tarkoitetaan luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka tarjoaa kulutuspalvelua.

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta palveluntarjoajaan, joka on luonnollinen henkilö, siltä osin kuin tämä tarjoaa kulutuspalvelua muussa kuin elinkeinotoiminnassa.

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta myöskään palveluntarjoajaan, joka on yhdistys tai muu yhteisö, siltä osin kuin tämä tarjoaa kulutuspalvelua jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan kulutuspalveluihin siltä osin kuin niiden turvallisuudesta ei muualla laissa ole säännöksiä, joissa edellytetään vähintään samaa turvallisuustasoa kuin tässä laissa.

3 §

Turvallinen kulutuspalvelu ja turvallisuuden arviointi

Turvallisena pidetään kulutuspalvelua, joka suunnitellaan ja toteutetaan tässä laissa säädettyjen vaatimusten mukaisesti ja josta ei aiheudu kulutuspalvelun käyttäjien tai sen välittömässä vaikutuspiirissä olevien terveydelle vaaraa, joka ei ole hyväksyttävissä.

Kulutuspalvelun turvallisuutta arvioitaessa kiinnitetään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- 1) kulutuspalvelun turvallisuutta koskeva muu lainsäädäntö;
- 2) kulutuspalvelun turvallisuutta koskevat kansainväliset ja kansalliset standardit;
- 3) valvontaviranomaisen ohjeet ja suositukset;
- 4) kulutuspalvelun turvallisuutta koskevat käytännesäännöt;
- 5) arviointihetkellä olemassa oleva tieto ja tekniikka;

HE 213/2024 vp

TaVM 3/2025 vp

EV 25/2025 vp

6) kulutuspalvelun käyttäjien ja sen välittömässä vaikutuspiirissä olevien kohtuulliset odotukset.

2 luku

Palveluntarjoajan velvollisuudet

4 §

Huolellisuusvelvollisuus

Palveluntarjoajan on huolehdittava siitä, että kulutuspalvelu on turvallinen sen käyttäjille ja muille sen välittömässä vaikutuspiirissä oleville.

5 §

Tiedot kulutuspalvelusta

Palveluntarjoajalla on oltava kulutuspalvelusta sellaiset tämän lain noudattamiseksi riittävät ja oikeat tiedot, jotka ovat kohtuudella saatavissa.

6 §

Vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi

Palveluntarjoajan on tunnistettava kulutuspalveluun liittyvät vaaratekijät ja vaaratilanteet. Palveluntarjoajan on arvioitava niihin liittyvät riskit.

Tässä pykälässä tarkoitettujen velvollisuuksiensa täyttämiseksi palveluntarjoajan on pidettävä kirjaa, josta 1 momentissa tarkoitettut seikat käyvät ilmi.

7 §

Suunnittelu ja toteutus

Palveluntarjoajan on suunniteltava ja toteutettava kulutuspalvelu siten, että se on turvallinen. Palveluntarjoajan on tätä tarkoitusta varten ainakin:

- 1) huolehdittava palvelun suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvan henkilöstön osaamisesta, riittävästä määrästä ja selkeästä vastuunjaosta;
- 2) käytettävä kulutuspalvelun turvalliseen toteuttamiseen soveltuvia menetelmiä, tuotteita ja ympäristöä;
- 3) varauduttava erityis-, onnettomuus- ja hätätilanteisiin;
- 4) annettava kulutuspalvelun käyttäjille ja muille sen välittömässä vaikutuspiirissä oleville selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla heidän turvallisuutensa varmistamiseksi tarvittavat tiedot;
- 5) varmistettava kulutuspalvelun riittävä käytönaikainen valvonta; sekä
- 6) lopettaessaan kulutuspalvelun tarjoamisen poistettava siihen liittyvät vaarat.

Tässä pykälässä tarkoitettujen velvoitteidensa täyttämiseksi palveluntarjoajan on pidettävä kirjaa, josta 1 momentissa tarkoitettut seikat käyvät ilmi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kulutuspalvelujen suunnittelulle ja toteutukselle asetettavista vaatimuksista terveyden suojaamiseksi.

8 §

Turvallisuuden jatkuva seuranta ja parantaminen

Palveluntarjoajan on seurattava kulutuspalvelun turvallisuutta, turvallisuuden puutteita ja kulutuspalvelusta aiheutuvia onnettomuuksia, arvioitava turvallisuustoimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä ryhdyttävä tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin.

Tässä pykälässä tarkoitettujen velvoitteidensa täyttämiseksi palveluntarjoajan on pidettävä kirjaa, josta 1 momentissa tarkoitettut seikat käyvät ilmi.

9 §

Palveluntarjoajien eräiden velvollisuuksien riskiperusteinen soveltaminen

Palveluntarjoajan on täytettävä 7 ja 8 §:ssä säädettyt velvollisuutensa niin, että se toteuttaa 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen riskien arvioinnin tulokseen nähden vähintään siltä kohtuudella vaadittavat ja riittävät toimet, kun otetaan huomioon erityisesti:

- 1) kulutuspalvelun tyyppi ja luonne;
- 2) kulutuspalvelun laajuus;
- 3) kulutuspalvelun toteuttamisen olosuhteet; ja
- 4) kulutuspalvelua käyttävien ja muiden sen välittömässä vaikutuspiirissä olevien henkilöryhmien erityispiirteet.

10 §

Onnettomuudesta ilmoittaminen valvontaviranomaiselle

Jos kulutuspalvelusta aiheutuu tai on aiheutua vakava tai 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen riskien arvioinnin tulokseen nähden ennakoimaton onnettomuus, palveluntarjoajan on ilmoitettava siitä viipymättä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Palveluntarjoajan on ilmoitettava samalla, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt tapahtuneen vuoksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoituksen sisällöstä ja muodosta.

3 luku

Valvonta

11 §

Valvonta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto laatii valvontaansa koskevan valvontasuunnitelman. Suunnitelmassa on otettava huomioon riskiperusteisuus sekä valvonnan toteuttamisen eri muodot siten, että valvonta on vaikuttavuudeltaan mahdollisimman kattavaa. Valvontasuunnitelma on tarkistettava vuosittain, ja sen toteutuminen on arvioitava.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelmasta ja sen sisällöstä.

12 §

Valvonnan ohjaus

Tämä lain säännösten noudattamista koskevan valvonnan ohjaus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

13 §

Tarkastusoikeus

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus päästä alueelle, huoneistoon ja muuhun sellaiseen tilaan, jonne pääsy on tässä laissa tarkoitetun valvonnan kannalta tarpeen, tehdä siellä tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tarkastus voidaan ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin vain, jos tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä tarkoitettu terveystarkastus.

Tarkastuksissa on noudatettava, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

14 §

Onnettomuuden tutkinta

Jos Turvallisuus- ja kemikaalivirasto arvioi onnettomuuden syyn selvittämisen tai onnettomuuksien ehkäisyn kannalta tarpeelliseksi, se voi tutkia tietoonsa tulleen kulutuspalvelusta aiheutuneen onnettomuuden. Tutkimuksessa on selvitettävä tapahtumien kulku ja tapahtumaan johtaneet syyt sekä mahdollisuudet ennaltaehkäistä samankaltaisten onnettomuuksien toistuminen.

15 §

Näytteet ja palvelun käyttö

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus ottaa kulutuspalvelun yhteydessä käytettävästä tuotteesta näytteitä ja käyttää kulutuspalvelua, jos se on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnan kannalta tarpeellista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu näyte tai kulutuspalvelun käyttö on, jos palveluntarjoaja sitä vaatii, korvattava käyvän hinnan mukaan, jollei havaita, että kulutuspalvelu on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastainen.

Jos kulutuspalvelu ei täytä tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi velvoittaa palveluntarjoajan korvaamaan kulutuspalvelun hankinnasta, testauksesta ja tutkimisesta aiheutuneet kustannukset.

16 §

Ulkopuoliset asiantuntijat

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi valvonnassa käyttää apunaan ulkopuolisia asiantuntijoita. Ulkopuolisilla asiantuntijoilla on oltava tehtävän edellyttämä asiantuntemus ja pätevyys.

Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä silloin, kun hän hoitaa tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

17 §

Oikeus saada tietoja

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä saada valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot palveluntarjoajilta, Verohallinnolta, poliisilta, pelastusviranomaisilta, työsuojeluviranomaisilta, elintarvikeviranomaisilta, sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaviranomaisilta, lääkevalvontaviranomaiselta, eläinsuojeluviranomaisilta, säteilyturvallisuuden valvontaviranomaiselta, liikenteen turvallisuusviranomaiselta, markkinavalvonta- ja tuoteturvallisuusviranomaisilta sekä terveydenhuollon viranomaisilta.

18 §

Oikeus luovuttaa tietoja oma-aloitteisesti

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon luovutusta koskevien rajoitusten estämättä omasta aloitteestaan luovuttaa tämän lain mukaisia tehtäviä suorittaessaan saamiaan tietoja:

- 1) poliisille siltä osin kuin se on välttämätöntä rikosten estämistä tai selvittämistä varten;
- 2) toimivaltaiselle viranomaiselle epäilemästään terveyden tai hengen suojaamiseksi säädetyn lain noudattamista koskevasta laiminlyönnistä tai epäkohdasta siltä osin kuin se on välttämätöntä epäilyn saattamiseksi kyseisen viranomaisen tietoon.

4 luku

Palveluntarjoajan toimintaan kohdistuvat valvonta- ja pakkokeinot

19 §

Valvontapäätös

Jos palveluntarjoaja rikkoo tai laiminlyö tässä laissa säädettyjä velvollisuuksiaan, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi velvoittaa sen korjaamaan kulutuspalvelun tai toiminnan lainvastaisuuden asettamassaan määräajassa ja määräämällään tavalla.

20 §

Kieltopäätös

Jos kulutuspalvelusta aiheutuu palvelun käyttäjälle tai sen vaikutuspiirissä olevalle hengen tai terveyden menettämisen vaara eikä vaaraa voida muilla tavoin estää, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi kieltää kulutuspalvelun tarjoamisen, kunnes hengen tai terveyden menettämisen vaaraa aiheuttava lainvastaisuus on poistettu.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi kieltopäätöksessä määrätä tavan, jolla palveluntarjoajan on poistettava lainvastaisuus.

21 §

Toiminnan keskeyttäminen

Jos on ilmeistä, että kulutuspalvelusta aiheutuu välitön hengen tai terveyden menettämisen vaara eikä sitä voida muuten estää, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus heti keskeyttää toiminta siltä osin kuin se on välttämätöntä vaaran torjumiseksi.

22 §

Toimenpiteen teettäminen

Jos on ilmeistä, että kulutuspalvelusta aiheutuu välitön hengen tai terveyden menettämisen vaara eikä sitä voida muuten estää, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus teettää vaaran poistamiseksi välttämättömät toimenpiteet palveluntarjoajan kustannuksella.

23 §

Määräys tiedottamisesta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi velvoittaa palveluntarjoajan tiedottamaan määräajassa ja määräämällään tavalla antamastaan päätöksestä tai kiellosta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi palveluntarjoajan kustannuksella tiedottaa 1 momentissa tarkoitetuista asioista, jos palveluntarjoaja ei ole noudattanut viranomaisen antamaa määräystä tai jos kiireellisyyden vuoksi tällaiseen tiedottamiseen on painavia syitä.

24 §

Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi määrätä 17 §:ssä tarkoitetun palveluntarjoajan tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon sekä 19 ja 20 §:ssä ja 23 §:n 1 momentissa tarkoitettussa päätöksessä asetetun velvollisuuden tehosteeksi uhkasakon taikka teettämis- tai keskeyttämisuhan.

5 luku

Seuraamukset

25 §

Seuraamusmaksu

Seuraamusmaksu voidaan määrätä palveluntarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö noudattaa:

- 1) 6 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyä velvollisuuttaan tunnistaa kulutuspalveluun liittyvät vaarat ja arvioida niihin liittyvät riskit;
- 2) 10 §:ssä säädettyä velvollisuuttaan tehdä valvontaviranomaiselle mainitussa säännöksessä tarkoitettu ilmoitus.

26 §

Seuraamusmaksun suuruus

Seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin, ja sitä määrättäessä otetaan huomioon:

- 1) rikkomuksen laatu, laajuus, vakavuus ja kestoaika;
- 2) rikkomuksella saavutettu hyöty, jos tämä tieto on saatavilla;
- 3) palveluntarjoajan toimet rikkomuksen korjaamiseksi;
- 4) palveluntarjoajan mahdolliset aiemmat tämän lain säännösten noudattamiseen liittyvät rikkomukset;
- 5) mahdolliset muut kuin 1—4 kohdassa tarkoitettuihin tapauksiin vaikuttaneet tekijät.

Jos seuraamusmaksu määrätään oikeushenkilölle, seuraamusmaksu saa olla enintään yhden prosentin kyseisen rikkomuksen päättymistä edeltäneen vuoden liikevaihdosta tai vastaavasta tuotosta, kuitenkin enintään 100 000 euroa. Jos tilinpäätös ei ole seuraamusmaksua määrättäessä vielä valmistunut tai jos toiminta on vasta aloitettu eikä tilinpäätöstä ole saatavissa, liikevaihto tai vastaava tuotto voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

Luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään yhden prosentin hänen rikkomuksen päättymistä edeltäneenä vuonna toimitetun verotuksen mukaisista tuloistaan, kuitenkin enintään 10 000 euroa. Jos tuloja ei voida luotettavasti selvittää, ne voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

27 §

Seuraamusmaksun määrääminen

Seuraamusmaksun määrää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli kaksi vuotta.

Seuraamusmaksua koskevassa asiassa ei saa seuraamusmaksun määräämiseksi luonnolliselle henkilölle käyttää hänen 17 §:ssä säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamia tietoja, jotka on saatu asettamalla hänelle 24 §:n nojalla sakon uhka tietojenantovelvollisuuden täyttämiseksi.

28 §

Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen

Seuraamusmaksua ei määrätä, jos rikkomus on vähäinen tai seuraamusmaksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Seuraamusmaksua ei määrätä sille, jonka samasta teosta on vireillä tai lainvoimaisesti ratkaistu seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia.

Seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä, jos palveluntarjoaja on ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen eikä rikkomus ole vakava tai toistuva.

Seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä myös sillä perusteella, että rikkomus on tullut valvontaviranomaisen tietoon 10 §:ssä tarkoitettulla ilmoituksella edellyttäen, että ilmoitus tehdään mainitussa säännöksessä tarkoitettulla tavalla välittömästi ja se täyttää mainitun säännöksen mukaiset vaatimukset eikä rikkomus ole vakava tai toistuva.

29 §

Seuraamusmaksun suhde rikosoikeudelliseen sääntelyyn

Seuraamusmaksua ei saa määrätä sille, joka on epäilty samasta teosta esitutkinnaissa, jonka osalta on vireillä samaa tekoa koskeva syyteharkinta tai joka on vastaajana tuomioistuimessa

samaa tekoa koskevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei saa määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu rikosasiassa lainvoimainen tuomio.

Jos seuraamusmaksu on määrätty luonnolliselle henkilölle, samasta teosta ei saa nostaa tätä vastaan syytettä eikä antaa tälle siitä tuomiota rikosasiassa.

Rangaistus terveysrikoksesta säädetään rikoslain 44 luvun 1 §:ssä.

30 §

Seuraamusmaksun täytäntöönpano

Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Seuraamusmaksu vanhene viiden vuoden kuluttua seuraamusmaksua koskevan lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä.

Seuraamusmaksu raukeaa, kun maksuvelvollinen luonnollinen henkilö kuolee.

6 luku

Erinäiset säännökset

31 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

32 §

Täytäntöönpano

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston 19—22 §:n tai 23 §:n 1 momentin nojalla tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

33 §

Voimaantulosäännökset

Tämä laki tulee voimaan 5 päivänä toukokuuta 2025.

Tämän lain 6 §:n 2 momenttia, 7 §:n 2 momenttia ja 8 §:n 2 momenttia aletaan soveltaa kuuden kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta sellaisiin palveluntarjoajiin, joiden ei tämän lain tullessa voimaan ole tullut laatia kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 7 §:ssä tarkoitettua turvallisuusasiakirjaa.

Helsingissä 25.4.2025

Tasavallan Presidentti

Alexander Stubb

Työministeri Arto Satonen